

เรื่องแปลกจากอินโดนีเซีย

ผู้เขียนได้ไปอินโดนีเซียมาจึงขอเล่าเรื่องล่าสุดเกี่ยวกับประเทศที่ใหญ่แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งขอเล่าเฉพาะเรื่องแปลก ๆ ที่อาจมีคนจำนวนไม่มากนักทราบกัน หลังจากที่ไม่ได้ไปเมืองจาการ์ต้าเมืองหลวงมาประมาณกว่า ๑๐ ปี ผู้เขียนบอกได้เลยว่าเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก คลองจำนวนมากน้ำใส มีต้นไม้ปลูกริมคลองสวยงาม สะอาดและร่มรื่นในหลายบริเวณ ต้นไม้ใหญ่มีขนาดยักษ์ และเย็นคากท่ามกลางความร้อนกว่าบ้านเรา (ใกล้เส้นศูนย์สูตรซึ่งวิ่งผ่านอินโดนีเซียทางตอนเหนือ)

ผู้เขียนไปอินโดนีเซียโดยเฉพาะจาการ์ต้ามานับสิบ ๆ ครั้ง ในระหว่างปี ๑๙๘๐-๒๐๐๐ ล่าสุดไปเมืองบันดุงเมื่อ ๒ ปีก่อน จึงเชื่อว่าพอให้ภาพเปรียบเทียบได้ ประเทศนี้มีประชากรปัจจุบันประมาณกว่า ๒๕๐ ล้านคน เฉพาะจาการ์ต้ามีคนอาศัยอยู่ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ล้านคน หากรวมรอบนอกด้วยก็อาจถึง ๒๐ ล้านคน หากดูด้วยสายตาและสังเกตการเปลี่ยนแปลง พูดได้เต็มปากว่าการบริหารจัดการเมืองใหญ่และประเทศใหญ่เช่นนี้เป็นไปด้วยดีกว่าสมัยก่อนเป็นอันมาก

จาการ์ต้าเป็นแหล่งของการมีงานทำ ผู้คนจึงหลั่งไหลอพยพจากเกือบทุกบริเวณของอินโดนีเซียเข้ามาหางานทำซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย คนเร่ร่อนจึงมีอยู่มากพอควร อาชีพหนึ่งที่บ้านเรายังไม่ค่อยมี คืองานช่วยการจราจรเล็กน้อย ๆ เพื่อหารายได้ เช่น ช่วยโบกรถเวลาเที่ยวชิวทริ้น (ไปอินชววงนั้นแหละเพื่อให้คนที่หมายค่าไว้สามารถเดินได้สะดวก) คนขับก็จะเปิดกระจกและหอบเงินให้ประมาณ ๒,๐๐๐ รูปี (ประมาณ ๖ บาท อัตราแลกเปลี่ยนคือ ๑๐,๐๐๐ รูปี เท่ากับ ๓๐ บาท) ทำเช่นนี้เกือบตลอดเวลาในเมือง ข้างคนขับรถมีธงมีธงบัตร ๒,๐๐๐ รูปี ไว้เป็นตั้งเพื่อเอาไว้จ่าย “ผู้ช่วย” ซึ่งมีอยู่แทบทุกแยก เรื่องนี้มาจะเป็นทัศนคติของ “พอ ๆ ช่วยกันไป” ให้อยู่กันได้ เพราะสมประโยชน์กัน ซึ่งเป็นเรื่องน่ารัก

นอกจากนี้ ถนนบางสายที่ห้ามรถยนต์ที่มีต่ำกว่า ๓ คนนั่งผ่าน ก็จะมีคนยืนคอยรับจ้างนั่งโดยสารไปกับรถที่ขับมาคนเดียวหรือสองคนเพื่อไม่ให้ถูกจับ ทุกเช้าเวลาเร่งด่วนจะมีคนได้รับรายได้ไม่น้อยจากการแก้เผ็ดมาตรการแก้ไขปัญหารถจราจรที่เดียว

อินโดนีเซียไม่มีระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ เช่น รถไฟฟ้าใต้ดิน หรือบนดิน แต่ที่มีและได้ผลก็คือบริการรถโดยสารที่บ้านเราเรียกว่า BRT แถวถนนนาริวิสา กล่าวคือมีช่องทางพิเศษให้รถโดยสารวิ่งตลอดเวลา โดยมีอิฐก้อนเดียว ๆ ปองกันคนอื่นไปช่วยใช้ ซึ่งมีมอเตอร์ไซค์เข้าไปวิ่งให้เห็นอยู่บ้าง

สิ่งที่อัศจรรย์อย่างมากก็คือมอเตอร์ไซค์ที่มีอยู่มากมายเหมือนบ้านเรานั้น คนขี่ทุกคนใส่หมวกกันน็อกและเป็นหมวกจริงไม่ใช่ปลอม ๆ ผู้เขียนจ้องจับผิดอยู่หลายวัน ก็ยังไม่เคยเห็นแม้แต่คนเดียวที่ไม่ใส่บนถนนในจาการ์ต้า ซึ่งเหมือนกับที่ฮานอย ตำรวจเขาเข้มขันได้จริง ๆ ในเรื่องนี้ เขาทำสำเร็จได้อย่างไรน่าศึกษามาก

อินโดนีเซียประกอบด้วยเกาะจำนวน ๑๔,๐๐๐ เกาะ ประกอบด้วยกลุ่มเกาะใหญ่ ๕ กลุ่ม ซึ่งได้แก่ Sumatra/Java (ประชากรกว่าร้อยละ ๕๐ อยู่บนเกาะนี้) / Kalimantan / Sulawesi / Lesser Sunda Islands (บาลีอยู่ในนี้) ดังนั้น จึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างยิ่ง (คำขวัญของประเทศคือ “Unity in Diversity”)

อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีประชากรมากเป็นลำดับ ๔ ของโลก เป็นประเทศมุสลิมที่มีประชากรมากที่สุด มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่กว่าไทย ๒.๔ เท่า พื้นที่ซึ่งเป็นที่ดินใหญ่กว่าไทยสี่เท่าตัว (ไทย ๕๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร อินโดนีเซียเกือบ ๒ ล้านตารางกิโลเมตร) รายได้ประชากรต่อหัวของไทยคือ ๕,๕๐๐ เหรียญสหรัฐ (๑๕๐,๐๐๐ บาท) ต่อปี ส่วนอินโดนีเซียคือ ๓,๕๐๐ (๑๑๕,๐๐๐ บาท) เวียดนาม ๒,๓๐๐ (๘๐,๐๐๐ บาท)

ขนาดเศรษฐกิจและประชากรที่ใหญ่กว่าเพื่อนใน ASEAN จึงทำให้เป็นผู้นำไปโดยปริยาย หากอินโดนีเซียไม่นำ ASEAN อย่างจริงจัง การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ก็คงเป็นไปได้ยากในความเป็นจริง ถึงแม้ว่าใน

ทางการจะเป็นไปแล้วตั้งแต่ ๓๑ ธันวาคม ๒๐๑๕ ก็ตาม

เป็นที่ทราบกันดีใน ASEAN ว่าประเทศที่ประชาชนมีความตื่นตัวมากที่สุดกับการเป็นประชาคมอาเซียนก็คือประเทศไทย ไม่ว่าจะไปโรงเรียนเล็กหรือใหญ่ในเมืองหรือชนบท จะเห็นเรื่องราวของ ASEAN ติดอยู่ข้างฝาห้องเรียน บ้างก็มีธงชาติหรือข้อมูลเกี่ยวกับประเทศสมาชิกแสดงไว้

เราไปไกลกันถึงกับเดือนการเปิดเรียนภาคแรกของสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมด จากเดิมมิถุนายนไปเป็นเดือนสิงหาคม ทั้งนี้เพื่อให้ตรงกับประเทศอื่นๆ ซึ่งแท้จริงแล้วก็ไม่ตรงกับอีกหลายประเทศสมาชิกอยู่ดี และท่ามกลางความร้อนระอุของเดือนเมษายนและพฤษภาคม นักศึกษามหาวิทยาลัยต้องเรียนภาคสองกันอย่างเหง้อโหลโคลย้อยเพื่อความเป็นอาเซียน

พูดถึงเรื่องความร้อนก็สังเกตเห็นว่าบ้านของผู้คนในเกาะชวานั้น มักไม่มีหน้าต่างระบายอากาศ จะมีความรู้สึกที่ค่อนข้างมืดและอึดอัดสำหรับคนที่ชอบลมเย็นพัดโกรกบ้านแบบคนไทย ได้ทราบว่าการอินโดนีเซียโดยทั่วไปไม่ชอบการปะทะลมเย็นที่ออกมาจากเครื่องปรับอากาศ และจากลมธรรมชาติ ดังนั้นเกือบทุกสถานที่จึงไม่เย็นถ้าเหมือนอยู่ขั้วโลกเหนือเช่นบ้านเรา ไม่ว่าจะเป็ลือบบี้ โรงแรม สนามบิน ศูนย์การค้า สถานที่สาธารณะต่างมีความเย็นลักษณะนี้เหมือนกันหมด ได้ทราบว่าคุณผลคือบางคนกลัวไม่สบาย แต่บ้างมีความเชื่อว่าลมนำสิ่งชั่วร้ายมา

คนอินโดนีเซียจะทนความร้อนได้ดีกว่าคนไทย เสื้อบาติกคอเสื้อเชิ้ตปล้อยชายซึ่งเคยเป็นเครื่องแบบประจำชาติอันศักดิ์สิทธิ์ (โดยเฉพาะมีแขนยาว) ปัจจุบันใส่กันทั่วไปในชีวิตประจำวัน กล่าวคือชายเกือบทุกคนใส่เสื้อบาติกแบบเดิม ปล้อยชายใส่เสื้อฮาวาย แขนสั้น เพียงแต่เป็นผ้าลายบาติก และผ้าส่วนใหญ่ก็เป็นลายพิมพ์ด้วยเครื่องจักร ไม่ใช่ทำด้วยมือเหมือนเครื่องแบบประจำชาติ เสื้อแบบนี้เหมาะสมมากกับอากาศร้อน ใสสบาย เพราะระบายอากาศได้ดี

สิ่งที่ประทับใจของทุกคนที่ไปเยือนจาการ์ต้า ก็คือ การจราจรที่ติดขัดอย่างหนักเกือบทุกแห่ง ทุกเวลา เดิมก็ติดขัดมายาวนาน แต่เมื่อมีการปิดถนนช่องทางเพื่อสร้างรถไฟฟ้าใต้ดินและบนดินจึงทำให้ติดขัดยิ่งขึ้น เมืองอื่น ๆ ที่เห็นก็ติดขัดเช่นเดียวกัน

ทางด่วนที่พอมีอยู่บ้างก็ติดขัดเหมือนถนนธรรมดา ใครที่เบื่อหน่ายการจราจรกรุงเทพฯ ถ้าเห็นจราจรที่จาการ์ต้าแล้วจะรู้ว่าของเรานั้นเพียงอยู่ในระดับลูกเท่านั้นเอง (ถ้าอยากเห็นระดับปูซานนั้นก็ต้องไปมะนิลาครับ)

สิ่งแปลกอีกอย่างหนึ่งซึ่งตรงข้ามความเข้าใจของคนไทยก็คือค่าจ้างแรงงานไร้ฝีมือของโรงงานในบริเวณตะวันตกของเกาะชวา คือแถบจาการ์ตานั้นสูงกว่าไทยมีการคำนวณว่าอาจสูงถึงประมาณ ๓๕๐ บาทต่อวัน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะถึงแม้ตัวเลขค่าแรงขั้นต่ำจะต่ำจริง แต่ที่นี้จ่ายเป็นรายเดือน โดยเดือนหนึ่งทำงาน ๒๕ วัน ถึงแม้จะไม่มาทำงานก็ได้เงิน และได้รับสวัสดิการอื่นๆด้วย เช่น แรงงานทุกคนได้รับโบนัสไม่ต่ำกว่า ๑ เดือนต่อปี รัฐบาลเป็นผู้บังคับกฎหมาย และจะสั่งให้ปรับค่าแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามแรงกดดันจากสหภาพแรงงานในปัจจุบัน สำหรับไทยนั้นจ่ายเป็นรายวันวันละ ๓๐๐ บาท หากไม่มาทำงานก็ไม่ได้เงิน เมื่อคำนวณดูจำนวนวันที่ทำงานจริงๆ และรายจ่ายอื่นๆ ก็พบว่าค่าแรงอินโดนีเซียในบริเวณนี้โดยแท้จริงแล้วสูงกว่าไทยอย่างไรก็ดี ในท้องที่อื่นๆที่ไกลออกไปทางตะวันตกของเกาะชวา ค่าจ้างแรงงานไร้ฝีมือต่ำกว่ามากเนื่องจากมีแรงงานเหลือเฟือ

อินโดนีเซียเป็นประเทศน่าท่องเที่ยว เพราะงดงามด้วยภูมิประเทศและความหลากหลายของวัฒนธรรม มีสินค้าทุกระดับให้ซื้อในช้อปปิ้งมอลล์จำนวนมาก เมื่อรถไฟฟ้าใต้ดินและบนดินเสร็จ จะนำท่องเที่ยวยิ่งขึ้นอีกมากก็